

Сидоренко А. Ю.,
аспірант

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДО ПИТАННЯ ПРО КОДИФІКАЦІЮ ЯК СПОСІБ СИСТЕМАТИЗАЦІЇ ВІДОМЧИХ НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Анотація. На підставі аналізу нормотворчої компетенції міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, а також напрацювань учених про систематизацію й кодифікацію законодавства з'ясується допустимість застосування кодифікації як способу систематизації відомчих нормативно-правових актів.

Ключові слова: відомчий нормативно-правовий акт, упорядкування, облік, систематизація, кодифікація, консолідація, міністерства та центральні органи виконавчої влади.

Постановка проблеми. Питання щодо систематизації нормативно-правових актів постійно перебуває у сфері наукових пошуків багатьох теоретиків права. Як зазначає В.М. Косович, систематизація нормативних документів є об'єктом активних наукових досліджень. У результаті сформувалась правова доктрина, яка охоплює систему знань про поняття «систематизація права», її способи, ознаки, види, значення, техніку тощо [1, с. 365].

Натомість усталених уявлень науковців про те, чи допустиме й доцільне застосування кодифікації як способу систематизації відомчих нормативно-правових актів, які б водночас корелювалися з положеннями чинного законодавства, на сьогодні немає.

Так, на думку О.Л. Дзюбенко, у відомчій нормотворчості кодифікація посідає важливе місце, що зумовлюється швидким розвитком суспільних відносин, а отже, неможливістю передбачити їх на момент розроблення проектів відомчих актів; великою кількістю відомчих підзаконних актів, які регулюють однотипні суспільні відносини, а отже, незручністю їх використання тощо. З огляду на те, що кодифікаційна робота здійснюється виключно державними органами згідно з їх компетенцією та має офіційний характер, можна стверджувати, що кодифікація відомчих нормативно-правових актів проводиться виключно суб'єктами відомчої нормотворчості. Результатом кодифікаційної роботи центральних органів виконавчої влади є статuti, регламенти, положення, правила [2, с. 160].

Проте з таким підходом не збігаються думки класиків теоретико-правової науки. Як вказує із цього приводу С.С. Алексєєв, кодифікація – це такий вид правотворчості, під час якої забезпечується єдине й упорядковане нормативне регулювання цього виду суспільних відносин шляхом видання єдиного, юридично та логічно цільного внутрішньо узгодженого нормативного акта (основ, кодексу), що виражає юридичну своєрідність і зміст відповідного підрозділу системи права [3, с. 492].

Суперечку між цими науковими підходами лише посилює невизначеність у законодавстві України в питанні про можливість застосування кодифікації як способу систематизації й упорядкування відомчих нормативно-правових актів.

Так, Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р. № 3166-VI говорить про те, що серед основних завдань міністерства можна назвати забезпечення нормативно-правового регулювання, також узагальнення практики застосування законодавства, розроблення пропозицій

щодо його вдосконалення (ч. 1 ст. 7) [4]. Крім того, він містить згадку про те, що накази міністерств можуть мати нормативно-правовий зміст (ч. 3 ст. 15) [4].

Типове положення про міністерство України, затверджене Указом Президента України від 24 грудня 2010 р. № 1199/2010, у п. п. 4, 8 містить майже ідентичні за змістом до положень вищенаведеного закону приписи [5].

Положення про Міністерство юстиції України (затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 28), за яким це міністерство визнане спеціальним органом, що забезпечує формування та реалізує державну правову політику (п. 1) [6], встановлює, що зазначене міністерство:

– підтримує тексти актів законодавства в контрольному стані, веде їх облік та здійснює зберігання; веде облік і здійснює зберігання чинних міжнародних договорів України, актів законодавства держав, з якими здійснюється обмін правовою інформацією (п. 16);

– забезпечує ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, надання інформації з нього (п. 17);

– здійснює офіційне видання збірників актів законодавства та кодексів, виступає засновником журналів і газет із правових питань (п. 19);

– координує діяльність міністерств та інших центральних органів виконавчої влади з питань систематизації законодавства, перевіряє стан такої діяльності, надає рекомендації щодо її поліпшення та вносить пропозиції про усунення виявлених недоліків (п. 20) [6].

Також маємо звернути увагу на те, що на офіційному сайті Міністерства юстиції України в розділі «Нормотворча діяльність» (<https://minjust.gov.ua/rule-making-activity>) взагалі не міститься жодної інформації з проблематики обліку й систематизації нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади України. Своєю чергою правова позиція цього міністерства сприяла б визначенню в науковому середовищі правильної позиції щодо можливості застосування відомчої нормотворчої кодифікації як способу впорядкування певних видів підзаконних нормативно-правових актів.

У преамбулі до Положення про порядок здійснення обліку та систематизації законодавства в органах та установах юстиції України, затвердженого Наказом Міністерства юстиції України від 15 квітня 2004 р. № 31/5, зазначено, що систематизація законодавства – це засіб реформування, упорядкування законодавства, зведення його до певної внутрішньо узгодженої системи. За допомогою систематизації усуваються недоліки, повтори, застарілі норми тощо. Це процес зведення актів законодавства до єдності шляхом внутрішньої та зовнішньої обробки їх змісту. Облік і систематизація актів законодавства в органах та установах юстиції України здійснюються з метою забезпечення їх точною й повною інформацією про чинне законодавство України, надання допомоги працівникам органів та установ юстиції в оперативному пошуку законодавчих актів [7].

Згідно з п. 2.5.1 Положення про порядок здійснення обліку та систематизації законодавства в органах та установах юстиції України Міністерство юстиції України здійснює систематизацію законодавства шляхом видання офіційних друкованих видань у теках із роз'ємними замками з підтриманням текстів актів законодавства в контрольному стані [7].

Водночас необхідно зауважити, що Положення про порядок здійснення обліку та систематизації законодавства в органах та установах юстиції України, затверджене Наказом Міністерства юстиції України від 15 квітня 2004 р. № 31/5, не містить жодних приписів і правил, які стосувалися б порядку проведення кодифікаційної роботи з відомчими нормативно-правовими актами.

У відповідних профільних положеннях про міністерства, зокрема в Положенні про Міністерство внутрішніх справ України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878, Положенні про Міністерство оборони України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671, Положенні про Міністерство освіти і науки України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630, Положенні про Міністерство аграрної політики та продовольства України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 25 листопада 2015 р. № 1119, взагалі нічого не сказано про компетенцію цих міністерств із питань систематизації й упорядкування прийнятих ними нормативних актів.

Усе наведене актуалізує та підіймає на новий концептуальний рівень дискусію щодо форм, способів упорядкування й систематизації відомчих нормативних актів, а також обсягу нормотворчої компетенції міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Стан наукового розроблення проблеми. І хоча теорія систематизації й упорядкування нормативно-правового матеріалу опрацьовується не одним поколінням вітчизняних і зарубіжних учених-юристів, вважати, що наукові пошуки із зазначеного напрямку теоретико-правових досліджень є завершеними, передчасно. Як зазначає із цього приводу Н.М. Оніщенко, незважаючи на те, що поняття «систематизація» та «кодифікація» щодо нормативно-правових актів широко застосовуються як у теорії права, так і в спеціальних юридичних науках, донині правознавці не дійшли згоди щодо природи їх визначень, ознак, функцій і видів [8]. Проте, без сумніву, можна зазначити, що характеристика численних юридичних шкіл і вироблених ними концепцій систематизації й кодифікації норм права, у тому числі в ретроспективній площині, не може бути повністю охоплена найбільш прискіпливим науковим дослідженням.

Звертаючи увагу на наукові напрацювання юридичної науки минулих часів із зазначених питань, насамперед необхідно згадати про роботи таких учених, як М.О. Лозина-Лозинський («Кодификация законов по русскому государственному праву»), С.В. Пахман («История кодификации гражданского права»), Г.Ф. Шершеневич («История кодификации гражданского права в России»).

У другій половині ХХ ст. зазначена проблематика знайшла свій подальший розвиток у працях В.М. Чхиквадзе та А.Н. Юдковського («Вопросы кодификации»), Д.С. Керімова («Вопросы кодификации советского права»), С.М. Братуся («Развитие кодификации советского законодательства»), Т.М. Рахманіної («Закон как высшая форма кодификации»).

В Україні різноманітні наукові розвідки проблеми систематизації й кодифікації законодавства здійснювались у дисертаційних дослідженнях С.А. Гетьмана («Кодифікація

законодавства України: поняття, особливості, види»), А.І. Граціанова («Процес систематизації та уніфікації законодавства і розвиток правової системи»), Є.В. Погорелова («Кодифікаційна діяльність в правовій системі України (загальнотеоретичний аспект)»), а також у численних наукових статтях та інших публікаціях, зокрема, І.В. Борщевського («Теоретичні засади систематизації законодавства»), О.В. Задюк («Кодифікація як форма систематизації: деякі принципові особливості»), В.І. Риндюка («Облік та інкорпорація законодавства як інформаційні передумови його систематизації») та інших авторів.

Метою статті є аналіз деяких дискусійних положень концептуального характеру вчення про систематизацію законодавства в частині, що безпосередньо стосується проблематики допустимості застосування кодифікації як способу впорядкування відомчих нормативно-правових актів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблеми систематизації й кодифікації існують у правових системах, що належать до різноманітних типів. Порівняльний аналіз вказує на те, що їх вирішення стосується не тільки законодавчої техніки, а й сутнісних питань права, у тому числі питання щодо його раціоналізації [9]. Характеризуючи цей правовий феномен, Т.В. Гавшелі метафорично підкреслює, що скільки кодифікація привносить у правові норми в плані геометрії, стільки ж вона забирає в них у плані гнучкості. На відміну від романо-германської правової системи англійське законодавство, парламентська практика й доктрина під час систематизації надають перевагу не кодифікації, а консолідації актів [9].

У вітчизняній правовій системі та доктрині взагалі щодо доцільності кодифікації як форми систематизації законодавства існують діаметрально протилежні позиції. Н.М. Оніщенко із цього приводу вказує на те, що деякі вчені не вважають кодифікацію самостійним видом систематизації. Мотивування таких суджень полягає переважно в тому, що під час кодифікації упорядник не обмежується приведенням у порядок тексту чинних актів, а прагне у зведеному законі (акті правотворчості) викладати внутрішньо узгоджені правові приписи [8].

Ті вчені, які не заперечують роль кодифікації як особливої форми систематизації законодавства, наполягають на тому, що кодифікація являє собою окрему форму систематизації нормативно-правових актів, змістом якої є складна інтелектуальна праця щодо узгодження правових приписів у єдиному кодифікаційному акті. Кодифікація – це найбільш складна й досконала форма систематизації законодавства, що має правотворчий характер. Кодифікація має виражену правотворчу природу, адже кодифікації притаманні більшість ознак правотворчої практики [10].

При цьому прихильники кодифікації як форми систематизації законодавства не заперечують той факт, що остаточно її юридична природа вченими-правознавцями не розкрита. С.І. Саєнко стверджує, що сучасні науково-правові дослідження вирізняються різними концептуальними підходами, що тією чи іншою мірою розкривають сутність, зміст і результати такого феномена, як кодифікація. І варто зазначити, що кожна з наукових позицій заслуговує на ретельне вивчення, оскільки розкриває додаткові, раніше не досліджені грані аналізованого явища [11, с. 190].

В.М. Косович підкреслює, що кодифікація як різновид юридичної діяльності логічно завершується зазвичай у кодексах та інших кодифікованих актах. І якщо кодекси сьогодні всебічно досліджені, то щодо інших кодифікованих актів виникає низка питань. Нагадаємо, що кодифікований акт – це нормативно-правовий акт, який є водночас результатом пра-

вотворчості та систематизації законодавства, регулює значну, широку галузь суспільних відносин, призначений технічно оформити систему галузей та інститутів права, створюваний в особливій формі, спрямований на подолання неузгодженості й дублювання різноманітних норм. До них належать основи законодавства, кодекси, регламенти, статuti, положення, правила, інструкції, зводи законів. Вони характеризуються такими ознаками, як висока юридична цілісність і внутрішня узгодженість; стабільність і стійкість, широке коло регульованих відносин; наявність назви, яка вказує на вид конкретного акта; структурний поділ на частини, серед яких виділяється загальна частина; пріоритет у структурі законодавства того ж рівня [1, с. 367].

Водночас варто зауважити, що й у проектах законів про нормативно-правові акти, які в різні часи подавались до Верховної Ради України, відобразився плюралізм підходів до визначення поняття «кодіфікація». Так, у проекті Закону України «Про нормативно-правові акти» від 21 січня 2008 р. № 1343-1 вказується, що кодекс – це закон, який об'єднує та систематизує норми права, що належать до певної галузі законодавства, і регулює суспільні відносини у відповідній сфері (п. 1 ст. 11) [12]. У проекті Закону України «Про нормативно-правові акти» від 1 грудня 2010 р. № 7409 підкреслюється, що кодифікація – це процес зведення різних нормативно-правових актів у єдиний, внутрішньо узгоджений і структурований акт шляхом перероблення їх змісту (ст. 1) [13]. Отже, за результатами тлумачення цього положення можна дійти висновку про те, що в системі підзаконних нормативно-правових актів, у тому числі відомчих, допускається існування документів, які йменуються кодексами. Справді, приводом для цього слугують численні відомчі нормативно-правові акти, які за обсягом, змістом і структурою нагадують великі кодифіковані нормативно-правові акти. До них, зокрема, належать Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 р. № 1417 (їх п. 2 передбачає, що Правила пожежної безпеки є обов'язковими для виконання суб'єктами господарювання, органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, громадянами України, іноземцями та особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах [14]), або Інструкція з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України, затверджена Наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 28 вересня 2004 р. № 81. Інструкція регламентує порядок здійснення контролю на безпеку в загальному технологічному комплексі обслуговування пасажирів, членів екіпажів повітряних суден, вантажу, пошти, бортприпасів в аеропортах України на міжнародних і внутрішніх повітряних лініях із метою забезпечення безпеки польотів, охорони життя та здоров'я пасажирів і членів екіпажів цих суден (п. 1.2). Також згаданий документ використовується службами авіаційної безпеки аеропортів, авіапідприємств для організації та здійснення контролю на безпеку пасажирів, членів екіпажів, ручної поклажі, багажу, вантажу, пошти й бортових припасів в аеропортах України (п. 1.4) [15].

Тому деякі вчені висловлюють думку про те, що результатом кодифікації можуть бути не лише кодекси, а й положення, статuti та інші акти, якщо в них формулюються норми, які регулюють найбільш важливі, принципові питання суспільного життя, що визначають нормативні основи тієї чи іншої галузі (інституту) законодавства, а об'єктом регулювання є досить велика сфера суспільних відносин. Також кодифікація може бути не тільки галузевою (формою систематизації галузі права), а й

підгалузевою та інституційною (транспортні статuti), а в деяких випадках – міжгалузевою [16]. З огляду на це Є.А. Гетьман наголошує на тому, що науковці вважають, що систематизація реалізується шляхом кодифікації, інкорпорації й консолідації, а передумовою їх є облік нормативно-правових актів [17, с. 57]. Своє чергою кодифікацію вчений визначає як форму систематизації, яка здійснюється уповноваженими органами державної влади в процесі законотворчості та підзаконної нормотворчості, результатом чого стає прийняття нового як за формою, так і за змістом кодифікаційного акта (кодексу, основ законодавства, регламенту, статutu, правил тощо) [18, с. 24].

Водночас думка про те, що кодекс – це все-таки виключно законодавчий акт, тобто в структурі нормативно-правових актів він стоїть відразу після конституції та конституційних законів, виглядає більш обґрунтованою й правильною. Погоджуючись з існуванням у правовій системі кодексів або кодифікованих актів, які мають іншу, ніж кодифікований закон, юридичну силу, нормотворець *de facto* на один рівень із законотворчістю ставить відомчу нормотворчість та відомчу правову політику, тоді як відомча правотворча політика – це форма («вид») правової політики й певна системна державно-вольова діяльність, що спрямована на створення стабільної, цілісної (несуперечливої) правової основи діяльності відомств, формування умов для правотворчого процесу та підвищення юридичної культури відомчої правотворчості, має свій конкретний суб'єктний склад і безпосередній об'єкт впливу [20, с. 11]. Ю.М. Перерва підкреслює, що законотворчість є основним, головним різновидом правотворчості. Це твердження зумовлюється тим, що всі інші види правотворчості керуються в створенні правових актів досвідом і практикою законотворчості; їх акти мають підзаконний характер, підпорядковані установам закону, створюються на основі та на виконання закону. Саме первісна роль законотворчості в системі правотворчості зумовлює особливу детально регламентовану процедуру «народження закону». Тому науковець робить висновок про те, що законотворчість – це цілеспрямована, функціонально окреслена, творча діяльність спеціально уповноважених суб'єктів зі створення правових норм, закріплених у формі закону, яка об'єктивується в певну процесуальну форму [19].

До того ж у літературі завжди підкреслюється, що відомча нормотворчість – це діяльність органів виконавчої влади, міністерств, комітетів, відомств щодо створення вторинних підзаконних нормативно-правових актів, які видаються в межах компетенції того чи іншого органу, містять похідні норми права, що розкривають і конкретизують первинні норми права, приймаються на їх основі та спрямовані на їх виконання [21, с. 30]. Саме тому під відомчою адміністративною нормотворчістю у сфері реалізації правоохоронної функції держави необхідно розуміти діяльність суб'єктів, які з метою реалізації законів України та нормативно-правових актів вищих органів державної влади в межах своєї компетенції уповноважені ухвалювати відомчі адміністративні нормативно-правові акти, що деталізують механізм реалізації державної політики в правоохоронній сфері [22].

Крім того, обґрунтування позиції про те, що кодифікація як вид систематизації законодавства допустима під час упорядкування існуючих та розроблення нових підзаконних нормативно-правових актів, у тому числі відомчих, згодом неминуче поставить питання про підвищення статусу, ролі та юридичної сили таких актів, що об'єктивно призведе до колапсу правової системи в умовах, коли в Україні юридично не визначена іє-

пархія нормативно-правових актів. Без перебільшення можна зазначити, що наукове обґрунтування ідеї можливості (доцільності) застосування кодифікації як форми систематизації підзаконних нормативно-правових актів, у тому числі відомчих, необхідно вважати передумовою для можливого розширення компетенції центральних органів виконавчої влади.

Водночас необхідно врахувати ту обставину, що саме в ході кодифікації систематизуються існуючі та напрацьовуються нові норми права, результатом чого є поява кодексів. Допускаючи можливість кодифікації норм підзаконних актів, які мають правоконкретизуючий зміст, цілком можна отримати ситуацію, коли сам закон за змістом буде менше, ніж кодифікований підзаконний нормативний акт, спрямований на його реалізацію, що також призведе до зниження його ролі й значення в житті суспільства, зменшення його інструментальної та правової цінності. Не виглядає гіпотетичною ситуація, коли норми відомчого акта можуть не корелюватись із положеннями закону, бути ширшими за змістом, ніж законодавчі приписи, особливо коли потреба в прийнятті відомчого нормативно-правового акта встановлюється міністерством самостійно, ініціативно під час застосування закону його структурними підрозділами або іншими центральними органами виконавчої влади, які належать до сфери його управління.

Також варто визнати правильною думку С.Н. Жевакіна про те, що суттєвою вадою відомчого нормотворення є вузькість та однобічність запропонованих заходів нормативного регулювання. Розробник не тільки обмежений межами відповідної функції органу влади, а й унаслідок займаного ним становища не може дозволити собі приділити увагу питанням, які виходять за межі цієї функції [23], тоді як із позиції змістового складника більш важливою характеристикою кодифікованого акта є його системність та універсальність.

У зв'язку із цим варто погодитись із думкою тих учених, які обстоюють ідею про те, що кодифікація є елементом виключно законотворчого процесу. Д.А. Керімов, який одним із перших назвав кодифікацію різновидом правотворчості, звертав увагу на те, що вона спрямована на внутрішню й зовнішню опрацювання законодавчого матеріалу з метою приведення в систему норм, що регулюють відповідну сферу суспільних відносин, з одночасним усуненням прогалин у законодавстві та заміною в разі необхідності правового регулювання деяких питань [24, с. 8]. Д.Є. Вергелес наголошує на тому, що всі кодекси є системоутворюючими елементами законодавства. У перспективі кодифікаційні акти покликані стати основою законодавчої діяльності. Основною лінією вдосконалення законодавства в майбутньому варто обрати курс на поступове здійснення його загальної кодифікації [10].

Л.С. Галесник, характеризує внутрішні структурні особливості галузевого кодексу, вважає, що кодекс є виключно єдиним законодавчим актом та одночасно збірником законів із певної галузі права. Норми, що утворюють його та викладені в статтях кодексу, мають бути розташовані в суворій послідовності за ретельно продуманою системою, яка відображає внутрішню структуру цієї галузі права; кожна стаття кодексу має самостійне значення та водночас є складовою частиною, ланкою в загальному ланцюгу норм, що утворюють кодекс [25, с. 7].

Й.І. Аншелес зауважував, що лише кодифікація з розрізних і взаємно суперечливих законоположень шляхом систематичного відбору, опрацювання й перероблення може створювати новий законодавчий акт як за формою, так і за змістом. «З печі кодифікатора, – зауважував правник, – має виходити

чіткий, цільний і єдиний закон. Це головні ознаки, що визначають сутність кодифікації та її кінцевий результат. За ними вона також відрізняється від інших форм систематизації» [26, с. 14].

Висновки. Кодифікація як спосіб систематизації нормативного матеріалу має застосовуватись лише тоді, коли існує необхідність упорядкування, якісного доопрацювання (концептуального оновлення) у єдину структуру великого масиву законів як актів, що мають вищу юридичну силу, оскільки саме подібні акти визначають внутрішню будову системи права, вектор розвитку національної правової системи конкретної держави. Саме ця детермінанта відрізняє кодифікацію як правовий феномен від інших форм систематизації законодавства. До того ж кодифікація як спосіб упорядкування законодавства є однією з тих рис, які визначають унікальну роль парламенту як представницького органу влади, що формує тренди в напрямі розвитку позитивного права, тоді як підзаконна нормотворчість за змістом, духом і буквою не може формувати нові напрями розвитку позитивного права.

Спроби навіть на концептуальному рівні науково обґрунтувати доцільність застосування кодифікації, її поширення на процес упорядкування підзаконних, у тому числі відомчих, актів, посилаючись на те, що серед них трапляються великі за обсягом і структурою документи, є безпідставними.

Правова позиція Міністерства юстиції України з приводу обліку й систематизації законодавства в частині, що стосується підзаконних нормативних актів, у тому числі відомчих, яка знайшла конкретне вираження в Положенні про порядок здійснення обліку та систематизації законодавства в органах та установах юстиції України та виражається в неможливості застосування кодифікації як форми впорядкування підзаконних, у тому числі відомчих, нормативно-правових актів, є цілком коректною, а також відповідає класичним науково-концептуальним постулатам про юридичну природу кодифікаційної діяльності.

Найбільш оптимальною формою систематизації відомчих та інших підзаконних нормативно-правових актів є консолідація, яку зарубіжні та вітчизняні вчені вважають різновидом нормотворчості [9; 18, с. 24; 27, с. 324–325]. У юридичній літературі консолідація законодавства розглядається як форма систематизації, у процесі якої десятки, а інколи й сотні нормативних актів з одного й того ж питання об'єднуються в один укрупнений акт. Такий акт затверджується нормотворчим органом як нове, самостійне джерело права, а старі розрізнені акти визнаються такими, що втратили силу [18, с. 24].

Література:

1. Косович В.М. Загальнотеоретичні аспекти удосконалення нормативно-правових актів України : дис. ... докт. юрид. наук : спец. 12.00.01 / В.М. Косович ; Львівський нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів, 2015. – 488 с.
2. Дзюбенко О.Л. Юридична техніка відомчої нормотворчості в Україні : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 / О.Л. Дзюбенко ; Київський нац. ун-т внутр. справ. – К., 2010. – 265 с.
3. Алексеев С.С. Собрание сочинений : в 10 т. / С.С. Алексеев. – М. : Статут, 2010–2010. – Т. 3 : Проблемы теории права. – 2010. – 781 с.
4. Про центральні органи виконавчої влади : Закон України від 17 березня 2011 р. № 3166-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17/print1499335537960036>.
5. Типове положення про міністерство України, затверджене Указом Президента України від 24 грудня 2010 р. № 1199/2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1199/2010>.
6. Положення про Міністерство юстиції України, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 2 липня 2014 р. № 228 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF/print1499680224662248>.

7. Положення про порядок здійснення обліку та систематизації законодавства в органах та установах юстиції України, затвержене Наказом Міністерства юстиції України від 15 квітня 2004 р. № 31/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v31-5323-04>.
8. Оніщенко Н.М. Правовий конструктив: проблеми систематизації / Н.М. Оніщенко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kul.kiev.ua/images/chasop/2011_1/5.pdf.
9. Гавашели Т.В. Систематизация законодательства в Англии / Т.В. Гавашели [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.journal-nio.com/index.php?option=com_content&view=article&id=2615&Itemid=136.
10. Вергелес Д.С. Кодифікація як процес удосконалення законодавства / Д.С. Вергелес [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.pap.in.ua/2_2013/Verheles.pdf.
11. Сасно С.І. Кодифікаційний аспект розвитку теорії норм адміністративного права: орієнтир на інтеграцію наукового досвіду / С.І. Сасно // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Юриспруденція». – 2013. – № 6-1. – Т. 1. – С. 188–191.
12. Про нормативно-правові акти : проект Закону України від 21 січня 2008 р. № 1343-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=31416.
13. Про нормативно-правові акти : проект Закону України від 1 грудня 2010 р. № 7409 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=39123.
14. Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30 грудня 2014 р. № 1417 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/z0252-15/print1478010502166615>.
15. Інструкція з організації та здійснення контролю на безпеку в аеропортах України, затверджена Наказом Державної служби України з нагляду за забезпеченням безпеки авіації від 28 вересня 2004 р. № 81 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1555-04/print1478010502166615>.
16. Рузанова В.Д. Транспортные уставы и кодексы как итог систематизации: теоретические аспекты / В.Д. Рузанова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://aerohelp.com/sites/default/files/transportnye_ustavy_i_kodeksy_kak_itog_sistematizacii-teoreticheskie_aspekty.pdf.
17. Гетьман Є.А. Функція упорядкування підзаконних нормативно-правових актів в нормотворчому процесі органів виконавчої влади України / Є.А. Гетьман [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.lj.kherson.ua/2014/pravo02/part_3/13.pdf.
18. Гетьман Є.А. Консолідація як форма систематизації законодавства України / Є.А. Гетьман // Вісник Національної академії правових наук України. – 2015. – № 3(82). – С. 21–28.
19. Перерва Ю.М. Законотворчість як вид правотворчої діяльності / Ю.М. Перерва // Право і безпека. – 2005. – № 4. – С. 27–30.
20. Ващук Ю.О. Об'єкт відомчої правотворчої політики / Ю.О. Ващук // Право і суспільство. – 2015. – № 5. – С. 11–13.
21. Вороніна І.М. Теоретико-методологічні засади вдосконалення відомчої нормотворчості в умовах трансформації перехідного суспільства / І.М. Вороніна // Право і суспільство. – 2015. – № 5-2. – С. 29–34.
22. Безпалова О.І. Відомча адміністративна нормотворчість як елемент механізму реалізації правоохоронної функції держави / О.І. Безпалова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vjhr.sk/archive/2016_1_1/9.pdf.
23. Жевакин С.Н. Ведомственные нормативные акты Российской Федерации: краткий аналитический обзор / С.Н. Жевакин [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tigrp.wordpress.com/2010/02/04/ведомственные-нормативные-акты-росс>.
24. Керимов Д.А. Понятие и формы кодификации / Д.А. Керимов // Вопросы кодификации советского права : сб. ст. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1957. – Вып. 1. – С. 8–10.
25. Галесник Л.С. Теоретические вопросы кодификации советского законодательства / Л.С. Галесник // Вопросы кодификации советского законодательства : сб. ст. – Свердловск : СЮИ, 1957. – С. 5–21.
26. Аншелес И.И. К вопросу о кодификации действующего трудового права / И.И. Аншелес // Революционная законность. – 1926. – № 1–2. – С. 14–17.
27. Кашанина Т.В. Юридическая техника : [учебник] / Т.В. Кашанина. – М. : Эксмо, 2008. – С. 331–332.

Сидоренко А. Ю. К вопросу о кодификации как способе систематизации ведомственных нормативных актов

Аннотация. На основании анализа нормотворческой компетенции министерств и других центральных органов исполнительной власти, а также наработок ученых о систематизации и кодификации законодательства выясняется допустимость применения кодификации как способа систематизации ведомственных нормативно-правовых актов.

Ключевые слова: ведомственный нормативно-правовой акт, упорядочение, учет, систематизация, кодификация, консолидация, министерства и центральные органы исполнительной власти.

Sydorenko A. On the issue of codification as a way to systematize departmental normative acts

Summary. Based on the analysis of the normative competence of the ministries and other central executive bodies, as well as the study of the systematization and codification of legislation, the article clarifies the admissibility of codification as a way to systematize departmental legal acts.

Key words: departmental normative legal act, ordering, accounting, systematization, codification, consolidation, ministries and central executive authorities.